

TARPTAUTINĖS DARBO ORGANIZACIJOS KONVENCIJA Nr. 173

DĖL DARBUOTOJŲ REIKALAVIMŲ GYNIMO JŲ DARBDAVIUI TAPUS NEMOKIU

Tarptautinės darbo organizacijos Generalinė konferencija,

Tarptautinio darbo biuro Administracinės tarybos sušaukta Ženevoje ir 1992 m. birželio 3 d. susirinkusi į septyniasdešimt devintąją sesiją,

pabrėždama darbuotojų reikalavimų gynimo svarbą jų darbdaviui tapus nemokiu ir primindama su tuo susijusias 1949 m. konvencijos dėl darbo užmokesčio apsaugos 11 straipsnio bei 1925 m. konvencijos dėl kompensavimo dirbantiesiems (nelaimingi atsitikimai) 11 straipsnio nuostatas,

pažymėdama, kad priėmus 1949 m. konvenciją dėl darbo užmokesčio apsaugos, daugiau dėmesio buvo skiriama nemokioms įmonėms rekonstruoti ir kad dėl nemokumo kylant socialiniams ir ekonominiams padariniams reikia dėti pastangų, kur įmanoma, rekonstruoti įmones ir išsaugoti užimtumą,

pažymėdama, kad priėmus aukščiau minėtas normas, daugelio Organizacijos narių įstatymuose ir praktikoje įvyko nemažų pasikeitimų, kurių dėka pagerėjo darbuotojų reikalavimų gynimas jų darbdaviui tapus nemokiu, ir manydama, kad būtų pats laikas Konferencijai priimti naujas normas dėl darbuotojų reikalavimų,

nusprendusi priimti tam tikrus pasiūlymus dėl darbuotojų reikalavimų gynimo jų darbdaviui tapus nemokiu, o tai yra ketvirtasis sesijos darbotvarkės klausimas,

nusprendusi įforminti šiuos pasiūlymus kaip tarptautinę konvenciją,

tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt antrųjų metų birželio dvidešimt trečią dieną priima šią Konvenciją, kurią galima vadinti 1992 metų konvencija dėl darbuotojų reikalavimų (darbdaviui esant nemokiu):

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

1. Šioje Konvencijoje terminas „nemokus“ reiškia situacijas, kuriomis pagal nacionalinius įstatymus ir praktiką buvo iškeltos bylos, susijusios su darbdavio turtu, dėl kolektyvinio atlyginimo jo kreditoriams.

2. Taikydama šią Konvenciją, Organizacijos narė gali išplėsti terminą „nemokus“ kitoms situacijoms, kuriomis darbuotojų reikalavimai negali būti patenkinti dėl darbdavio finansinės būklės, pavyzdžiui, kai darbdavio turto dydis yra pripažįstamas nepakankamu bylai dėl nemokumo kelti.

3. Nacionaliniuose įstatymuose, kituose norminiuose aktuose arba praktikoje nustatomas darbdavio turto dydis, pakankamas šio straipsnio 1 punkte nurodytai bylai iškelti.

2 straipsnis

Šios Konvencijos nuostatos taikomos pagal įstatymus ar kitus norminius aktus arba naudojant bet kokias kitas, nacionalinę praktiką atitinkančias priemones.

3 straipsnis

1. Organizacijos narė, ratifikavusi šią Konvenciją, priima arba II skyriaus įsipareigojimus, nustatančius darbuotojų reikalavimų gynimą teikiant privilegiją, arba III skyriaus įsipareigojimus, nustatančius darbuotojų reikalavimų gynimą esant garantinei institucijai, arba abiejų skyrių įsipareigojimus. Šis pasirinkimas nurodomas Konvencijos ratifikavimą lydinčioje deklaracijoje.

2. Organizacijos narė, kuri pradžioje priėmė tik šios Konvencijos II skyrių arba tik III skyrių, gali atitinkamai išplėsti priėmimą kitu skyriumi, nusiųsdama Tarptautinio darbo biuro Generaliniam direktoriui deklaraciją.

3. Organizacijos narė, priimanti abiejų šios Konvencijos skyrių įsipareigojimus, pasikonsultavusi su labiausiai darbdaviams ir darbuotojams atstovaujančiomis organizacijomis, gali apriboti III skyriaus taikymą tam tikroms darbuotojų kategorijoms ir tam tikroms ekonominės veiklos šakoms. Tokie apribojimai nurodomi priėmimo deklaracijoje.

4. Organizacijos narė, apribojusi III skyriaus priėmimą pagal šio straipsnio 3 punktą, vadovaudamasi Tarptautinės darbo organizacijos statuto 22 straipsniu, rengiamoje pirmojoje ataskaitoje pateikia priėmimo apribojimo priežastis. Tolesnėse ataskaitose ji pateikia informaciją apie bet kokią gynimo išplėtimą pagal šios Konvencijos III skyrių kitoms darbuotojų kategorijoms arba ekonominės veiklos šakoms.

5. Organizacijos narė, priėmusi šios Konvencijos II ir III skyrių įsipareigojimus, pasikonsultavusi su labiausiai darbdaviams ir darbuotojams atstovaujančiomis organizacijomis, gali netaikyti tokių II skyriaus reikalavimų, kurie ginami pagal III skyrių.

6. Priėmus šios Konvencijos II skyrių, ipso jure nutraukiami Organizacijos narės įsipareigojimai pagal 1949 m. konvencijos dėl atlyginimų gynimo 11 straipsnį.

7. Organizacijos narė, priėmusi tik šios Konvencijos III skyrių, pasiūsdama Tarptautinio darbo biuro Generaliniam direktoriui deklaraciją, gali nutraukti savo įsipareigojimus pagal 1949 m. konvencijos dėl atlyginimų gynimo 11 straipsnį tokių reikalavimų atžvilgiu, kurie ginami pagal III skyrių.

4 straipsnis

1. Atsižvelgiant į šio straipsnio 2 punkte nurodytas išimtis ir į bet kuriuos 3 straipsnio 3 punkte nustatytus apribojimus, ši Konvencija taikoma visiems dirbantiems ir visoms ekonominės veiklos šakoms.

2. Kompetentinga valdžios institucija, pasikonsultavusi su labiausiai darbdaviams ir darbuotojams atstovaujančiomis organizacijomis, išskiria iš šios Konvencijos II skyriaus, III skyriaus ar iš abiejų skyrių specifines darbuotojų kategorijas, ypač valstybės tarnautojus, dėl ypatingo darbo santykių pobūdžio, arba jeigu yra kitokių garantijų tipų, suteikiančių jiems lygiavertį gynimą tam, kuris numatytas šioje Konvencijoje.

3. Organizacijos narė, pasinaudojanti šio straipsnio 2 punkte numatytomis išimtimis, pagal Tarptautinės darbo organizacijos statuto 22 straipsnį rengiamose ataskaitose pateikia informaciją apie šias išimtis ir kartu nurodo jų priežastis.

II SKYRIUS. DARBUOTOJŲ REIKALAVIMŲ GYNIMAS TEIKIANT PRIVILEGIJĄ GINAMI REIKALAVIMAI

5 straipsnis

Darbdaviui tapus nemokiu, darbuotojų reikalavimai, susiję su darbine veikla, ginami teikiant privilegiją, kad jiems būtų atsilyginama iš nemokaus darbdavio turto pirmiau, negu neprivilegiuotiems kreditoriams yra išmokama jų dalis.

6 straipsnis

Privilegija apima bent jau:

(a) darbuotojo reikalavimus dėl darbo užmokesčio už nurodytą periodą, kuris negali būti trumpesnis kaip trys mėnesiai, prieš nemokumą arba prieš darbinės veiklos nutraukimą;

(b) darbuotojų reikalavimus dėl atostogų apmokėjimo, kai dirbta tuos metus, kuriais darbdavys tapo nemokiu arba nutrūko darbinė veikla, bei vienerius metus prieš tai;

(c) darbuotojų reikalavimus dėl atlyginimo už kitas mokamo nebuvimo darbe rūšis per nustatytą periodą, kuris negali būti trumpesnis kaip trys mėnesiai prieš darbdavio nemokumą arba prieš darbinės veiklos nutrūkumą;

(d) įvairias išeitines išmokas darbuotojams, nutrūkus darbinei veiklai.

APRIBOJIMAI

7 straipsnis

1. Nacionaliniai įstatymai ar kiti norminiai aktai darbuotojų reikalavimų gynimą teikiant privilegiją gali apriboti iki nustatytos sumos, kuri negali būti mažesnė už socialiai priimtina.

2. Kai darbuotojų reikalavimams teikiama privilegija yra taip apribota, nustatytoji suma tiek koreguojama, kiek yra būtina jos vertei išlaikyti.

PRIVILEGIJOS RANGAS**8 straipsnis**

1. Nacionaliniai įstatymai ar kiti norminiai aktai suteikia darbuotojų reikalavimams aukštesnį privilegijos rangą nei daugeliui kitų privilegijuotų reikalavimų, ypač tokių kaip valstybės ir socialinės apsaugos sistemos reikalavimai.

2. Tačiau, kai darbuotojų reikalavimus gina garantinė institucija pagal šios Konvencijos III skyrių, ginamiems reikalavimams gali būti suteiktas žemesnis rangas už valstybės ir socialinės apsaugos sistemos reikalavimų rangą.

III SKYRIUS. DARBUOTOJŲ REIKALAVIMŲ GYNIMAS ESANT GARANTINEI INSTITUCIJAI BENDRIEJI PRINCIPAI**9 straipsnis**

Darbuotojų reikalaujamą iš darbdavio užmokestį už darbą laiduoja garantinė institucija, jeigu darbdavys dėl nemokumo užmokesčio išmokėti negali.

10 straipsnis

Suteikdama šiam Konvencijos skyriui galią, Organizacijos narė, pasikonsultavusi su labiausiai darbdaviams ir darbuotojams atstovaujančiomis organizacijomis, gali imtis atitinkamų priemonių, kad išvengtų galimo piktnaudžiavimo.

11 straipsnis

1. Atlyginimą garantuojančių institucijų organizavimas, valdymas, veikla ir finansavimas nustatomi vadovaujantis 2 straipsniu.

2. Prieš tai esantis punktas neturi užkirsti kelio Organizacijos narei dėl ypatingų požymių ir poreikių leisti draudimo kompanijoms teikti 9 straipsnyje aprašytą gynimą tiek, kiek jos siūlo pakankamas garantijas.

GARANTINĖS INSTITUCIJOS GINAMI REIKALAVIMAI**12 straipsnis**

Pagal šį Konvencijos skyrių ginami nors šie darbuotojų reikalavimai:

(a) darbuotojų reikalavimai dėl darbo užmokesčio už nurodytą periodą, kuris negali būti trumpesnis kaip aštuonios savaitės prieš nemokumą arba prieš darbinės veiklos nutūkumą;

(b) darbuotojų reikalavimai dėl atostogų apmokėjimo, kai dirbta nurodytą periodą, kuris negali būti trumpesnis kaip šeši mėnesiai prieš darbdavio nemokumą arba prieš darbinės veiklos nutūkumą;

(c) darbuotojų reikalavimai dėl atlyginimo už kitas mokamo nebuvimo darbe rūšis per nustatytą periodą, kuris negali būti trumpesnis kaip aštuonios savaitės prieš darbdavio nemokumą arba prieš darbinės veiklos nutūkumą;

(d) išeitinės išmokos darbuotojams, nutūkus darbinei veiklai.

13 straipsnis

1. Reikalavimai, ginami pagal šią Konvencijos skyrių, gali būti apriboti iki nustatytos sumos, kuri negali būti mažesnė už socialiai priimtina.

2. Kai ginami reikalavimai yra taip apriboti, nustatytoji suma tiek koreguojama, kiek būtina jos vertei išlaikyti.

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14 straipsnis

Ši Konvencija pakeičia 1949 m. konvenciją dėl atlyginimų gynimo 3 straipsnio 6 ir 7 punktuose nurodytu mastu, bet neužkerta kelio šią Konvenciją toliau ratifikuoti.

15 straipsnis

Oficialūs šios Konvencijos ratifikavimo raštai siunčiami Tarptautinio darbo biuro Generaliniam direktoriui užregistruoti.

16 straipsnis

1. Ši Konvencija privaloma tik toms Tarptautinės darbo organizacijos narėms, kurių ratifikavimo raštus yra užregistravęs Generalinis direktorius.

2. Ji įsigalioja po dvylikos mėnesių nuo tos dienos, kai Generalinis direktorius užregistruoja dviejų Organizacijos narių ratifikavimo raštus.

3. Kiekvienoje valstybėje Organizacijos narėje ši Konvencija pradeda galioti po dvylikos mėnesių nuo jos ratifikavimo rašto užregistravimo dienos.

17 straipsnis

1. Kiekviena Organizacijos narė, ratifikavusi šią Konvenciją, praėjus dešimčiai metų nuo jos įsigaliojimo dienos, gali ją denonsuoti pasiųsdama Tarptautinio darbo biuro Generaliniam direktoriui užregistruoti pareiškimą dėl denonsavimo. Denonsavimas įsigalioja po metų nuo jo užregistravimo dienos.

2. Kiekvienai Organizacijos narei, kuri ratifikavo šią Konvenciją ir pasibaigus 1 punkte nurodytam dešimties metų terminui per metus nepasinaudojo šiame straipsnyje numatyta denonsavimo teise, Konvencija galios dar dešimtį metų, o vėliau galės ją denonsuoti pasibaigus kiekvienam dešimties metų terminui šiame straipsnyje nustatyta tvarka.

18 straipsnis

1. Tarptautinio darbo biuro Generalinis direktorius informuoja visas Tarptautinės darbo organizacijos nares apie visų ratifikavimo raštų ir pareiškimų dėl denonsavimo, kuriuos jam atsiuntė Organizacijos narės, užregistravimą.

2. Informuodamas Organizacijos nares apie gauto antrojo ratifikavimo rašto užregistravimą, Generalinis direktorius atkreipia jų dėmesį į šios Konvencijos įsigaliojimo datą.

19 straipsnis

Tarptautinio darbo biuro Generalinis direktorius nusiunčia Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui užregistruoti pagal Jungtinių Tautų Įstatų 102 straipsnį išsamius duomenis apie visus ratifikavimo raštus ir pareiškimus dėl denonsavimo, kuriuos jis yra užregistravęs pagal ankstesnių straipsnių nuostatas.

20 straipsnis

Jei Tarptautinio darbo biuro Administracinė taryba mano, jog yra būtina, ji informuoja Generalinę konferenciją apie šios Konvencijos taikymą ir svarsto, ar į Konferencijos darbotvarkę įtraukti klausimą dėl Konvencijos visiško ar dalinio pakeitimo.

21 straipsnis

1. Jei Konferencija priims naują konvenciją, ištiesai ar iš dalies pakeičiančią šią Konvenciją, ir jeigu naujojoje konvencijoje nebus numatyta kitaip, tai:

(a) kuriai nors Organizacijos narei ratifikavus naująją – pakeičiančią konvenciją, nepaisant 17 straipsnio nuostatų, automatiškai tuoj pat denonsuojama ši Konvencija, su sąlyga, kad naujoji – pakeičianti konvencija yra įsigaliojusi;

(b) nuo naujosios – pakeičiančios konvencijos įsigaliojimo dienos Organizacijos narės šios Konvencijos ratifikuoti negali.

2. Ši Konvencija kiekvienu atveju galioja savo forma ir turiniu toms Organizacijos narėms, kurios ją ratifikavo, bet neratifikavo pakeičiančios konvencijos.

22 straipsnis

Šios Konvencijos angliškas ir prancūziškas tekstai turi vienodą galią.
